

שאלה: שכן שלי נולד לו תינוק עם מום בלב. יעצו לו להתפלל אצל קברי הצדיקים. אבל קשה לו לנסוע לכל המקומות. יש מודעות של מוסדות חסד המתרימים אנשים והם שולחים רבנים לקבר רשב"י, ויש ששולחים למערת המכפלה, ויש השולחים לקבר רחל. ולפי דבריהם השלוחים שלהם מתפללים שם כל היום [כנראה לפי חילופי משמרות של צדיקים אחרים], ומזכירים את שמותיהם של התורמים. ויש מוסד אחד הכותב שגם מְפַרְטִים ליד הקבר את הבקשה המסויימת של התורם. הצעות אלו אנו מקבלים בתיבות דואר (בירושלים ובבני ברק) כל כמה שבועות. מה תציע למי מהם לפנות? מה המסוגל ביותר? ואיזה סכום מינימום כדאי לו לתת? [כי מחולק במודעות אם מתפללים שם יום אחד, או לשבוע, או לחודש, או לשנה. כל סוג לפי תעריף אחר].

תשובה: אני מייעץ לך לא לסמוך על אף אחד מהם. כל ההצעות האלו הם לא כדברי חז"ל. מסופר בתורה כי אברהם גירש את ישמעאל בנו מביתו. מדוע? מפרשים חז"ל שתפש אותו עובד לעבודה זרה. אחר כך כשנדדו במדבר הוא והגר אמו, נגמרו המים מכליהם וְצָמָא ישמעאל מאד, עד שהגיע לסף המוות. אמו התרחקה מהמקום ששם שכב, גווע מצמאון, ובכתה (בראשית כא, טז). בפסוק הבא כתוב כי מלאך בישר לה לא לבכות "כי שמע אלוהים את קול הנער באשר הוא שם". ותמוה הדבר. המקרא כלל לא הזכיר שהילד בכה או התפלל. רק תפילת האם הוזכרה. ומדוע דוקא תפילה שלו הועילה?

כתב שם רש"י בפסוק יז (וכך הוא גם במדרש בראשית רבה): "מכאן שיפה תפלת החולה מתפלת אחרים עליו והיא קודמת להתקבל".

לכן דוקא תפילתו של החולה עצמו, עדיפה מתפילת כל הצדיקים, בין המתים בין חיים.

ועוד נקודה: כפי הדרכת חז"ל המתים אינם שומעים מה שאנשים חיים מספרים שם ליד קבריהם (ברכות יח ע"ב, וכן יט ע"א, וכן סכמו התוספות בסוטה לד, ב). זה לדבר אל האבן. ויותר מזה, מה יועיל להזכיר את שמותיהם של התורמים? כלום זה נקרא תפילה?

יש ספר בשם "חפץ חיים על התורה", בעריכת הרב שמואל גריינימן (יצא לאור שנת תש"ד). בפרשת בראשית, "מעשי למלך" פסקא ו', עמ' יד, מספר באידיש ששמע איך החפץ חיים ענה לאחד הבא אליו לבקש ממנו ברכה: "צולע אחד מבקש מאדם אחר שאף הוא צולע, לעזור לו ללכת. מה יועיל? תפנה ישירות לאביך שבשמים לבקש על מה שאתה צריך!" עכ"ל.

גם כשהולכים לקבל ברכה אצל צדיק חי, צריך להיות שהצדיק מצטער על בעייתו של הפונה אליו. חייב להיות לבו נכמר מיגון לשמוע על הבעייה. אבל אם הוא מקבל בתור עשרות אנשים אותו היום, כמו סרט נע, וכל אחד נכנס אצלו לדקה או שתיים, כיצד יתרגש מהמצב של האומלל? ומה תועלת של תפילה שלו?

לכן אל תעזוב דרך של עם ישראל מדורי דורות, עד לפני כמאה שנה, שלא פנו אל הקברות. אלא מי שהוא במצוקה יתפלל בכוונת הלב על בעייתו. ואל יאמר אדם, "מה כוחי? הרי יודע אני עבירות שעשיתי. יודע אני שפל מדריגתי. כלום תפילתי תועיל?" אלא יקח לימוד מישמעאל, שגורש מבית אברהם מחמת עונותיו, ואעפ"כ נושע ע"י תפילתו.

זאת היא עצת התורה. גדולה תפילה של מי שזה נוגע אליו אישית. לא למסור לשלוחים. "מצוה בו יותר מבשלוחו".